

YEL-VAKUUTUS YRITTÄJÄN OPAS 2016

SISÄLLYSLUETTELO

Milloin olet velvollinen ottamaan YEL-vakuutuksen?.....	3
Yhtiömuoto ja omistusosuus vaikuttavat vakuuttamisvelvollisuuteen ..	3
Perheenjäsenen vakuuttaminen	4
Miten YEL-työtulo vaikuttaa eläke- ja sosiaaliturvaan?	4
Miten arvioit YEL-työtulon määrää?	4
Eläke karttuu työtulosta	4
Työtulon vaikutukset muuhun sosiaaliturvaan	4
Yrittäjän sosiaaliturva ulkomailla.....	5
YEL-vakuutuksen ottaminen	5
YEL-vakuutusmaksu.....	5
Vakuutusmaksun maksaminen	5
Vakuutusmaksun joustomahdollisuus ja vaikutus etuuksiin.....	5
Maksamattomat vakuutusmaksut pienentävät eläkettä	6
YEL-vakuutuksen päättäminen	6
Työntekijöiden eläkevakuuttaminen.....	6
Yrittäjän eläketurva	6
Eläkkeen karttuminen	7
Eläkelajit	7
Yrittäjätoiminta eläkkeen rinnalla	7
Eläkkeen hakeminen	8
Sosiaalivakuutusmaksut 2016	9
Elon yhteystiedot.....	11

Yrittäjän eläkelain (YEL) mukainen vakuutus on yrittäjän eläke- ja sosiaaliturvan perusta. YEL-vakuutus kerryttää yrittäjälle aikanaan maksettavaa eläkettä sekä antaa taloudellista turvaa mahdollisen työkyvyttömyyden ja työtömyyden varalle. YEL-vakuutus sisältää myös perheen toimeentuloa suojaavan perhe-eläketurvan. Lisäksi YEL-vakuutus vaikuttaa sosiaaliturvaan, esimerkiksi Kelan myöntämiin sairaus- ja vanhempainpäivärahoihin.

Tämä opas sisältää keskeiset tiedot YEL-vakuuttamisesta. Lisätietoja saat Elon verkkosivuilta osoitteesta www.elo.fi/yrittaja.

Milloin olet velvollinen ottamaan YEL-vakuutuksen?

Yrittäjän on otettava itselleen YEL-vakuutus kuuden kuukauden kuluessa yritystoiminnan aloittamisesta, kun:

- yrittäjä on 18–67-vuotias. Vakuuttamisvelvollisuus alkaa 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta ja päättyy sen kuukauden loppuun, jolloin yrittäjä täyttää 68 vuotta.
- yritystoiminta on jatkunut vähintään neljä kuukautta sen jälkeen, kun yrittäjä on täyttänyt 18 vuotta.
- vahvistettava YEL-työtulo on vähintään 7 557,18 euroa vuonna 2016.
- yrittäjä työskentelee yrityksessä.

Yrittäjä on velvollinen ottamaan YEL-vakuutuksen myös sivutoimiselle yrittäjätoiminnalle, jos yrittäjän työpanos ylittää YEL-työtulon alarajan.

Eläkkeen rinnalla tehtävän yrittäjätoiminnan vakuuttaminen riippuu eläkelajista. Lue lisää sivulta 7.

Yhtiömuoto ja omistusosuus vaikuttavat vakuuttamisvelvollisuuteen

Yksityisellä liikkeen- tai ammatinharjoittajalla täytyy aina olla YEL-vakuutus, kun hän työskentelee yrityksessä.

Avoimen yhtiön yhtiömies on aina velvollinen ottamaan YEL-vakuutuksen, kun hän työskentelee yhtiössä.

Kommandiittiyhtiön vastuunalainen yhtiömies, joka työskentelee yhtiössä, on myös velvollinen ottamaan YEL-vakuutuksen. Sen sijaan kommandiittiyhtiön äänetön yhtiömies tulee vakuuttaa työntekijän eläke- eli TyEL-vakuutuksella.

Osakeyhtiön johtavassa asemassa työskentelevä henkilö vakuutetaan YEL-vakuutuksella, jos hän omistaa yksin yli 30 % tai samassa taloudessa asuvien perheenjäsentensä kanssa yhdessä yli 50 % osakepääomasta tai niiden tuottamasta äänimäärästä. Myös välillinen omistus toisen yhtiön kautta voi aiheuttaa sen, että henkilö tulee vakuuttaa YEL-vakuutuksella. Näin ollen YEL-vakuuttamisvelvollisuus koskee henkilöä, jolla on määräämisvalta yksin tai yhdessä perheenjäsentensä kanssa yhtiössä, jolla puolestaan on määräämisvalta siinä yhtiössä, jossa henkilö työskentelee johtavassa asemassa. Johtavassa asemassa olevaksi katsotaan esimerkiksi toimitusjohtaja, hallinto- tai toimialajohtaja, hallituksen jäsen tai henkilö, jolla on asemansa perusteella vastaava tosiasiallinen määräämisvalta. Hallituksen varajäsenen ei lähtökohtaisesti katsota asemansa perusteella olevan osakeyhtiössä johtavassa asemassa, joten hänet vakuutetaan pääsääntöisesti TyEL-vakuutuksella. Tästä voidaan poiketa, jos hallituksen varajäsen toimii yli vuoden ajan

Oletko yrittäjä (YEL) vai työntekijä (TyEL)?

Y E L	Yksityinen liikkeen- tai ammatinharjoittaja	Ty E L
	<ul style="list-style-type: none"> ← Puoliso (ei makseta palkkaa) ← Perheenjäsen (maksetaan palkkaa) → ← Perheenjäsen (ei makseta palkkaa) 	
	<ul style="list-style-type: none"> ← Avoin yhtiö, yhtiömies ← Perheenjäsen (maksetaan palkkaa) → X Perheenjäsen (ei makseta palkkaa) X 	
	<ul style="list-style-type: none"> ← Kommandiittiyhtiö ← Vastuunalainen yhtiömies Äänetön yhtiömies → ← Perheenjäsen (maksetaan palkkaa) → X Perheenjäsen (ei makseta palkkaa) X 	
	<ul style="list-style-type: none"> ← Osakeyhtiö ← Johtavassa asemassa työskentelevä osakas, jonka omistus yksin on > 30 %. ← Johtavassa asemassa työskentelevä osakas, jonka omistus yhdessä perheenjäsentensä kanssa on > 50 %. 	<ul style="list-style-type: none"> → Johtavassa asemassa työskentelevä osakas, jonka omistus yksin on ≤ 30 % tai yhdessä perheenjäsentensä kanssa ≤ 50 %. → Osakkaan perheenjäsen, joka ei omista, mutta työskentelee ja saa palkkaa. → Ei johtavassa asemassa työskentelevä enemmistöosakas > 30 %.

X-merkkien tapauksissa perheenjäsen, joka työskentelee palkatta, jää lakisääteisen eläketurvan ulkopuolelle.

hallituksen varsinaisen jäsenen tilalla tai jos hänellä muutoin on johtava asema yhtiössä.

Pienissä perheyriyksissä katsotaan yhtiössä työskentelevien omistajaperheenjäsenten yleensä olevan työtehtävistä riippumatta johtavassa asemassa. Tämä omistajaperheenjäsenten vakuuttamiskäytäntö soveltuu lähinnä perheyriykseen, joissa ei perheenjäsenten lisäksi ole palkattua, työsuhteessa olevaa henkilökuntaa. Jos toimihenkilö nostaa palkkaa eikä johtavasta asemastaan huolimatta omista yhtään yhtiön osaketta (muut perheenjäsenet omistavat), hänet on vakuutettava TyEL-vakuutuksella.

Yhteisön tai yhtymän osakas, joka on henkilökohtaisesti vastuussa yhteisön sitoumuksista (esim. osuuskunnissa), on velvollinen ottamaan YEL-vakuutuksen.

Perheenjäsenen vakuuttaminen

Yksityisen liikkeen- tai ammatinharjoittajan kanssa samassa taloudessa asuva perheenjäsen, joka työskentelee yrityksessä ilman palkkaa, on velvollinen ottamaan YEL-vakuutuksen. Perheenjäseneksi katsotaan aviopuoliso, avopuoliso, rekisteröidyssä parisuhteessa elävä henkilö sekä henkilö, joka on yrittäjälle tai hänen aviopuolisolleen sukua suoraan ylenevässä tai alenevassa polvessa. Sen sijaan sisaruksia ei pidetä perheenjäseninä, vaikka he asuisivatkin samassa taloudessa.

Miten YEL-työtulo vaikuttaa eläke- ja sosiaaliturvaan?

YEL-vakuutusmaksut ja tuleva eläke perustuvat yrittäjän ilmoittamaan työtuloon, jonka eläkeyhtiö on vahvistanut. YEL-työtulo vaikuttaa myös muuhun yrittäjän sosiaaliturvaan. Siksi työtulo kannattaa pitää oikealla tasolla.

Vuonna 2016 YEL-työtulon

- yläraja on 171 625,00 euroa.
- alaraja on 7 557,18 euroa. Jos yrittäjän työtulo on tätä pienempi, hänen ei tarvitse ottaa YEL-vakuutusta. Yrittäjä voi kuitenkin vakuuttaa itsensä vapaaehtoisesti.

Miten arviot YEL-työtulon määrää?

Yrittäjä ilmoittaa Eloon arvion YEL-työtulostaan. YEL-työtulon on vastattava vuosipalkkaa, joka maksettaisiin samaa työtä tekemään palkatulle yhtä ammattitaitoiselle ulkopuoliselle. Työtulolla hinnoitellaan yrittäjän työpanos yrityksessä. Yrittäjän nostama rahapalkka ei välttämättä vastaa hänen työpanostaan. Yrittäjä voi esimerkiksi verotuksellisista syistä ottaa palkkansa pääomatuloina tai yrityksellä ei ole mahdollisuutta maksaa hänelle rahapalkkaa. YEL-työtulo ei liity myöskään suoraan yritystoiminnan kannattavuuteen. Todellisten tulojen tilapäiset vaihtelut eivät vaikuta YEL-työtulon määrään.

YEL-työtulon arviointiin kannattaa käyttää Elon YEL-laskuria, joka löytyy osoitteesta www.elo.fi/yel-laskuri. Työtulon arvioinnissa voi hyödyntää myös Eläketurvakeskuksen ja yrittäjäjärjestöjen tekemää työtulo-ohjetta. Ohjeita löytyy lisäksi Elon verkkosivuilta osoitteesta www.elo.fi/tyotulo.

Esimerkkejä perheenjäsenen vakuuttamisesta

Yksityinen toiminimi	Eläkelaki
Yrittäjän puoliso työskentelee yrityksessä ilman palkkaa.	YEL
Yrittäjän kanssa samassa taloudessa asuva lapsi työskentelee yrityksessä ilman palkkaa.	YEL
Yrittäjän kanssa samassa taloudessa asuva lapsi työskentelee yrityksessä ja saa palkkaa.	TyEL
Avoin yhtiö	
Yhtiömiehen perheenjäsen työskentelee yrityksessä, ei ole yhtiömies.	TyEL, jos hän saa palkkaa
Kommandiittiyhtiö	
Yhtiömiehen perheenjäsen työskentelee yrityksessä, ei ole vastuunalainen yhtiömies.	TyEL, jos hän saa palkkaa
Osakeyhtiö	
Osakkaan perheenjäsen työskentelee yrityksessä, ei omista yhtään osaketta.	TyEL, jos hän saa palkkaa
Sisarukset omistavat osakeyhtiön puoliksi.	Molemmat YEL, jos työskentelevät yrityksessä

Eläke karttuu työtulosta

Yrittäjätoiminnasta kertyvä eläke lasketaan koko yrittäjätoiminnan ajalta vahvistettujen työtulojen perusteella. Eläketurvan pienuutta ei voi korjata korottamalla työtuloa lähellä eläkeikää. Siksi on tärkeää, että työtulo on koko yrittäjäajan oikealla tasolla ja vastaa toiminnan laajuutta.

YEL-työtulon määrä tarkistetaan automaattisesti aina vuodenvaihteessa palkkakertoimella. Työtuloa kannattaa muuttaa, jos yritystoiminnassa ja työpanoksessa tapahtuu muutoksia. Työtuloa ei voi muuttaa takautuvasti, joten työtulo on hyvä päivittää mahdollisimman pian muutosten jälkeen. Yritystoiminnan lyhytkestoiset katkokset tai tilapäiset muutokset eivät kuitenkaan vaikuta YEL-työtuloon.

Oman eläke- ja sosiaaliturvan varmistamiseksi on hyvä vähintään kerran vuodessa miettiä, onko työtulo ajan tasalla. Työtulon muutoksen voi tehdä Elon verkkopalvelussa osoitteessa www.elo.fi/verkossa.

Työtulon vaikutukset muuhun sosiaaliturvaan

YEL-työtulo vaikuttaa eläkkeen lisäksi myös muuhun yrittäjän sosiaaliturvaan:

- YEL-työtulon mukaan määräytyvät Kelan sairauspäivärahan määrä sekä äitiys-, erityisäitiys-, isyys- ja vanhempainpäivärahan sekä osittaisen vanhempainrahan määrä.
- Yrittäjällä voi olla mahdollisuus Kelan peruspäivärahaan tai työttömyyskassan jäsenenä ansiosidonnaiseen työttömyyspäivärahaan, jos hänen YEL-työtulonsa on vähintään 12 420 euroa vuodessa.
- Yrittäjän tapaturmavakuutuksen maksujen ja korvausten määräytymisperusteena käytettävä vuosityöansio on 1.1.2016 alkaen sidottu YEL-vakuutuksen työtuloon.
- Verottaja käyttää YEL-työtuloa sairausvakuutusmaksun laskennassa. Lisätietoja löydät Verohallinnon verkkosivuilta osoitteesta www.vero.fi.

Lue lisää YEL-työtulon vaikutuksista osoitteesta www.elo.fi/tyotulo.

Yrittäjän sosiaaliturva ulkomailla

EU- ja ETA-maihin tai sosiaaliturvasopimusmaihin tilapäisesti työskentelemään mennyt yrittäjä voi pysyä Suomen sosiaaliturvan piirissä tietyin edellytyksin. Lisätietoja saat Eläketurvakeskuksesta tai puhelinvälustamme.

YEL-vakuutuksen ottaminen

Vakuutushakemus ja vakuutuksen siirtohakemus löytyvät Elon verkkosivuilta osoitteesta www.elo.fi.

YEL-vakuutus tulee ottaa kuuden kuukauden kuluessa yrittäjätoiminnan alkamisesta. Vakuutuksen alkamispäivä on kuitenkin YEL:iin kuuluvan yrittäjätoiminnan alkamispäivä.

Jos vakuutus otetaan myöhemmin kuin kuuden kuukauden kuluessa, vakuutusmaksuun lisätään laiminlyöntikorotus. Korotus lasketaan yrittäjätoiminnan alkamisesta siihen päivään, jolloin vakuutushakemus on tullut työeläkeyhtiöön. Vakuutuksen voi tehdä takautuvasti kuluvalle ja kolmelle edeltävälle kalenterivuodelle.

YEL-vakuutusmaksu

YEL-vakuutusmaksun vahvistaa vuosittain sosiaali- ja terveysministeriö. YEL-vakuutusmaksu on vuonna 2016 yrittäjälle vahvistetusta työtulosta

- 18–52-vuotiailla 23,60 %, aloittavalla yrittäjällä 18,408 %
- 53–67-vuotiailla 25,10 %, aloittavalla yrittäjällä 19,578 %.

Vakuutusmaksu nousee 53 vuoden täyttämistä seuraavan kalenterivuoden alusta. Vastaavasti 53 vuotta täyttäneelle karttuu enemmän eläkettä kuin alle 53-vuotiaalle. Lue lisää eläkkeen kartumisesta sivulta 6.

Ensimmäisen kerran yrittäjätoiminnan aloittava yrittäjä saa 22 prosentin alennuksen YEL-vakuutusmaksuun

ensimmäisen 48 kuukauden ajalta. Jos ensimmäinen YEL-vakuutus on alkanut 1.1.2001 jälkeen ja yrittäjällä on vielä jäljellä alennuskuukausia, jäljellä olevan alennuksen saa myös toiseen YEL-vakuutukseen.

Vakuutusmaksun maksaminen

YEL-vakuutusmaksun voi maksaa yhdessä, kahdessa, kolmessa, neljässä, kuudessa tai kahdessatoista erässä. Vähintään puolet maksusta on kuitenkin maksettava ennen elokuuta. Maksu eräännyy sovittujen eräkuukausien 20. päivänä. Jos YEL-vakuutus tehdään taannehtivasti, peritään taannehtivan ajan vakuutusmaksu yhdessä erässä.

Eräkuukausien valinta vaikuttaa korkoutuksen kautta YEL-vakuutusmaksuun. Maksu on pienin, kun yrittäjä maksaa koko vuoden maksun yhdessä erässä tammikuussa. Voit vertailla maksutavan vaikutuksia vakuutusmaksuun YEL-laskurilla osoitteesta www.elo.fi/yel-laskuri.

YEL-vakuutusmaksut ovat rajoituksetta vähennyskelpoisia valtion ja kunnallisverotuksessa. Yrittäjä voi vähentää vakuutusmaksunsa kokonaan henkilökohtaisessa verotuksessa joko omasta tai puolisonsa puhtaasta ansiotulosta. Jos yritys on maksanut vakuutusmaksun, vähennys voidaan tehdä yrityksen verotuksessa.

Jos vakuutusmaksua ei pysty maksamaan ajallaan, kannattaa ottaa ajoissa yhteyttä Eloon. Tällöin vakuutusmaksuista voidaan tarvittaessa tehdä maksusuunnitelma.

Ota käyttöön sähköinen lasku

Sähköinen lasku on tehokas ja ympäristöystävällinen vaihtoehto YEL-vakuutuslaskujen maksamiseen. Saat laskut suoraan verkkopankkiin tai yrityksesi laskunkäsittelyjärjestelmään. Lisätietoja saat omasta pankistasi tai osoitteesta www.elo.fi/sahkoinenlasku.

Vakuutusmaksun joustomahdollisuus ja vaikutus etuuksiin

YEL-vakuutusmaksuun voi saada tilapäistä joustoa yrityksen maksukyvyn mukaan. Maksun määrää voidaan muuttaa kalenterivuodeksi ilman vahvistetun työtulon muuttamista. Näin yrittäjä voi kartuttaa enemmän eläketurvaansa maksamalla hyvinä vuosina lisää yrittäjäeläkemaksua ja toisaalta huonoina vuosina pienentää maksua tilapäisesti. Yrittäjä voi maksaa lisämaksua 10–100 prosenttia tai pienentää vuosimaksuaan 10–20 prosenttia ilman, että hänelle vahvistettua työtuloa ja siihen perustuvaa vakuutusmaksua muutetaan pysyvästi.

Joustomaksua alaspäin voi käyttää 3 kalenterivuonna 7 peräkkäisen vuoden aikana. Lisämaksua voi halutesaan maksaa vaikka joka vuosi. Kokonaistyötulon tulee pysyä YEL-vakuutusmaksulle määriteltujen ala- ja ylärajojen sisällä.

Lisämaksua tai maksunalennusta ei ole mahdollista käyttää, jos:

- yrittäjä on eläkkeellä tai osa-aikaeläkkeellä
- yrittäjä saa aloittavan yrittäjän maksunalennusta
- yrittäjällä on maksamattomia YEL-vakuutusmaksuja
- yrittäjä on yli 62-vuotias
- YEL-vakuutus ei ole voimassa koko vuotta
- vakuutus siirretään toiseen yhtiöön kesken vuotta.

Lisämaksut ja maksun vähennykset vaikuttavat täysimääräisesti karttuvaan eläkkeeseen. Osa-aikaeläkkeen vakiintunutta kokoaikatyön työtuloa laskettaessa eläkkeen alkamista edeltävän vuoden työtulossa otetaan huomioon pienennetyt työeläkevakuutusmaksun vaikutus, mutta ei korotettua maksua. Työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansiota laskettaessa työkyvyttömyyden alkamista edeltävän vuoden työtulossa joustomaksu otetaan huomioon vain poikkeustapauksissa. Joustomaksua ei oteta huomioon laskettaessa sairausvakuutuksen päivärahaa tai arvioitaessa työssäoloehdon täyttymistä työttömyyspäivärahan saamisen edellytyksenä. Niissä huomioidaan vain vahvistettu YEL-työtulo.

YEL-vakuutusmaksun joustoa voi hakea Elon verkkopalvelussa osoitteessa www.elo.fi/verkossa.

Maksamattomat vakuutusmaksut pienentävät eläkettä

Yrittäjälle karttuu eläkettä maksettujen YEL-vakuutusmaksujen perusteella. Jos vakuutusmaksuja on jäänyt maksamatta ja maksut ovat vanhentuneet, yrittäjätoiminnasta karttuneen eläkkeen määrä pienenee. Mikäli YEL-maksuja on jäänyt jonakin vuonna maksamatta, sen vuoden työtuloa pienennetään samassa suhteessa kuin maksuja on maksamatta.

YEL-vakuutuksen päättäminen

YEL-vakuutus on päätettävä, mikäli

- yrittäjätoiminta on kokonaan päättynyt
- yrittäjätoiminta on muuttunut niin vähäiseksi, että sen perusteella vahvistettava työtulo jäisi pienemmäksi kuin laissa määrätty työtulon alaraja
- toimintaa ei muusta syystä, esimerkiksi yhtiömuodon tai omistussuhteiden muutoksen vuoksi enää kuulu YEL-vakuuttaa.

Vakuutusta ei päätetä, jos yritystoiminta keskeytyy tilapäisesti. Vakuutus on henkilö- eikä yrityskohtainen, joten se pidetään voimassa lyhytaikaisen tauon ajan. Mikäli yrittäjä ei kuitenkaan esimerkiksi äitiysloman aikana osallistu yrittäjätoimintaan, voidaan vakuutus päättää. Jos yrittäjätoiminta on toistuvasti kausiluonteista, se määritellään ympäri vuoden jatkuvaksi YEL-vakuutettavak-

si toiminnaksi. Esimerkiksi kahvilan pitäminen joka kesä on yrittäjätoimintaa, joka täytyy YEL-vakuuttaa.

Päätyneestä yrittäjätoiminnasta tulee ilmoittaa Elon. Ilmoituksen teet helpoiten Elon verkkopalvelussa osoitteessa www.elo.fi/verkossa. Lakkauttamisen syytä on aina annettava selvitys.

YEL-vakuutus päättyy automaattisesti viimeistään sen kuukauden loppuun, jona yrittäjä täyttää 68 vuotta tai jää vanhuuseläkkeelle.

Työntekijöiden eläkevakuuttaminen

Työntekijöiden lakisääteinen eläketurva hoidetaan TyEL-vakuutuksella. Työnantajan tulee huolehtia työntekijänsä eläkevakuuttamisesta viimeistään palkanmaksua seuraavan kuukauden aikana, kun työntekijä

- on 18–67-vuotias. Vakuuttamisvelvollisuus alkaa 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta ja jatkuu sen kuukauden loppuun, jonka aikana työntekijä täyttää 68 vuotta.
- ansaitsee kuukaudessa vähintään 57,51 euroa vuonna 2016.

Työnantajan on tehtävä TyEL-vakuutussopimus, jos hän työllistää vakituisesti vähintään yhden työntekijän tai määräaikaisille työntekijöille maksetut palkat ovat yhteensä vähintään 8 238 euroa puolen vuoden ajalta. Elon kanssa vakuutussopimuksen tehneellä sopimustyönantajalla on oikeus TyEL-asiakashyvytyksiin. TyEL-vakuutuksen voi ottaa osoitteessa www.elo.fi.

Työnantajan ei tarvitse tehdä vakuutussopimusta eli hän voi toimia tilapäistyönantajana, jos hänellä ei ole yhtään vakituista työntekijää palveluksessaan ja työntekijöiden puolen vuoden palkkasumma on yhteensä alle 8 238 euroa. Tilapäinen työnantaja voi ilmoittaa maksetut palkat vaivattomasti Palkka-apuri-palvelussa osoitteessa www.elo.fi/palkka-apuri.

Lisätietoja TyEL-vakuuttamisesta saat osoitteesta www.elo.fi/tyel.

Yrittäjän eläketurva

Yrittäjän eläketurva perustuu YEL-työtulon mukaan ansaittuun lakisääteiseen työeläketurvaan.

Eläkeudistus 2017 tuo muutoksia eläketurvaan

Työeläkkeisiin tulee muutoksia vuoden 2017 alusta. Keskeiset muutokset koskevat vanhuuseläkkeen ikärajoja ja karttumia. Myös kaksi uutta eläkettä tulee käyttöön: työuraeläke sekä osittainen varhennettu vanhuuseläke. Eläkeudistus koskee myös yrittäjiä.

Tutustu lisää www.elo.fi/eläkeudistus.

Eläkkeen karttuminen

Yrittäjän työeläke karttuu YEL-vakuutuksen työtulosta, jonka mukaan myös eläkemaksut määräytyvät. Eläkettä karttuu YEL-työtulosta

- 1,5 % vuodessa 18–52-vuotiaille
- 1,9 % vuodessa 53–62-vuotiaille
- 4,5 % vuodessa 63–67-vuotiaille.

Vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeellä tehdystä työstä karttuu eläkettä 1,5 %. Yrittäjälle YEL-vakuutuksen ottaminen on vanhuuseläkkeellä vapaaehtoista. Eläkettä karttuu vain, jos työskentely on YEL-vakuutettu.

Eläkeuudistus 2017: Eläkettä karttuu eläkeuudistuksen jälkeen kaikenikäisille 1,5 % YEL-työtulosta. Tämä koskee myös eläkkeen rinnalla vakuutettua yrittäjätoimintaa. Poikkeuksena ovat kuitenkin 53–62-vuotiaat, joille siirtymäaikana vuosina 2017–2025 karttuu eläkettä 1,7 % YEL-työtulosta. Jos yrittäjä siirtää vanhuuseläkkeelle jäämistä yli alimman vanhuuseläkeiän, vanhuuseläkkeen määrää korotetaan. Tämä korotus on 0,4 % jokaiselta siirretyltä kuukaudelta alimman vanhuuseläkeiän jälkeen.

Eläkelajit

Alla on esitelty lyhyesti eri eläkelajit ja niiden ikäraajat. Lisätietoa kaikista eläkelajeista löydät osoitteesta www.elo.fi.

Vanhuuseläke

Vanhuuseläkkeelle voi jäädä joustavasti 63–68 vuoden iässä. Kansaneläkkeen ikäraja on 65 vuotta.

Eläkeuudistus 2017: Vuonna 1955 ja sen jälkeen syntyneiden eläkeikä nousee eläkeuudistuksen myötä. Vuonna 1955–1962 syntyneillä alinta vanhuuseläkeikää nostetaan 3 kuukaudella jokaista ikäluokkaa kohti, kunnes alin vanhuuseläkeikä on 65 vuotta. Vuonna 1965 ja sitä myöhemmin syntyneiden alin vanhuuseläkeikä sidotaan suomalaisten elinikään, ja se nousee korkeintaan kaksi kuukautta vuodessa.

Osa-aikaeläke

Osa-aikaeläkkeelle voi jäädä 61-vuotiaana. Edellytyksenä on, että vakiintunut työtulo on vähintään 15 114,37 euroa ja että yrittäjä puolittaa työpanoksensa osa-aikaeläkkeen ajaksi.

Eläkeuudistus 2017: Eläkeuudistuksen myötä osa-aikaeläke poistuu eläkemuotona eikä uusia osa-aikaeläkkeitä enää myönnetä, mutta voimassa olevat osa-aikaeläkkeet jatkuvat ennallaan. Osa-aikaeläkkeen tilalle tulee osittainen varhennettu vanhuuseläke. Yrittäjä voi jo 61-vuotiaana ottaa kertyneestä eläkkeestään maksuun joko 25 % tai 50 %. Yrittäjä voi itse valita jatkaako yrittäjätoimintaa eläkkeen rinnalla vai ei. Jos yritystoiminta jatkuu osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen aikana, YEL-vakuutuksen on oltava voimassa. Työtulo määritellään tällöinkin työpanoksen mukaan.

Työeläkekuntoutus

Yrittäjällä on oikeus työeläkekuntoutukseen, jos sairauden arvioidaan aiheuttavan noin viiden vuoden kuluessa uhan joutua työkyvyttömyyseläkkeelle ja hakemusta edeltäneen 5 vuoden aikana työtuloja on kertynyt vähintään 34 508,16 euroa.

Työkyvyttömyyseläke

Työkyvyttömyyseläkkeeseen on oikeus, jos yrittäjä sairastuu, eikä hän pysty kuntoutuksen tai tuen avulla jatkamaan työn tekemistä. Työkyvyn täytyy olla alentunut sairauden, vian tai vamman vuoksi niin, ettei yrittäjä kykene työhön ainakaan vuoteen. Työkyvyttömyyseläke voidaan myöntää määräajaksi tai toistaiseksi. Jos yrittäjällä on työkykyä jäljellä, voidaan hänelle myöntää osatyökyvyttömyyseläke.

Työkyvyttömyyseläkehakemuksen yhteydessä selvitetään aina myös työeläkekuntoutuksen mahdollisuudet. Edellytysten täytyessä työeläkekuntoutuksesta annetaan suoraan ilman hakemista myönteinen ennakkopäätös työkyvyttömyyseläke- tai kuntoutustukiratkaisun yhteydessä.

Haettaessa työkyvyttömyyseläkettä hakemuksen liitteeksi tarvitaan lääkärin B-lausunto.

Eläkeuudistus 2017: Työkyvyttömyyseläkkeen rinnalle tulee eläkeuudistuksen myötä uusi eläkemuoto, työuraeläke. Sen avulla raskasta työtä tekevät voivat jäädä eläkkeelle jo 63-vuotiaana, jos työura on jatkunut vähintään 38 vuotta ja työkyky on alentunut.

Perhe-eläke

Perhe-eläke antaa kuolemantapauksessa turvaa yrittäjän perheelle. Perhe-eläkettä voidaan maksaa leskelle, rekisteröidyssä parisuhteessa eläneelle ja alle 18-vuotiaille lapsille.

Yrittäjätoiminta eläkkeen rinnalla

Eläkkeen rinnalla tapahtuvan yrittäjätoiminnan vakuuttaminen riippuu eläkelajista.

Vanhuuseläke

Yrittäjä voi jatkaa yrittäjätoimintaansa vanhuuseläkkeen rinnalla rajoituksetta ilman YEL-vakuutusmaksua. Yrittäjätoiminnasta ei silloin kartu lisää eläkettä. Yrittäjä voi halutessaan ottaa vapaaehtoisen YEL-vakuutuksen, jolloin eläkettä karttuu vuodessa 1,5 % YEL-työtulosta.

Osa-aikaeläke

Osa-aikaeläkkeen rinnalla tapahtuva yrittäjätoiminta on aina vakuutettava. Vakuuttamisvelvollisuus jatkuu 68 vuoden ikään saakka. Jos yrittäjä haluaa jatkaa yrittäjätoimintaansa vielä tämän jälkeen eikä halua ottaa hänelle siihen mennessä karttunutta vanhuuseläkettä, osa-aikaeläke muutetaan osa-aikaeläkkeen suuruiseksi.

vanhuuseläkkeeksi. Tällöin yrittäjällä ei ole enää vakuutamisvelvollisuutta. Jos yrittäjä taasen jää vanhuuseläkkeelle alle 68-vuotiaana, osa-aikaeläkkeen rinnalla oleva YEL-vakuutus päätetään. Yrittäjä voi kuitenkin ottaa vapaaehtoisen YEL-vakuutuksen, jos yrittäjätoiminta jatkuu vanhuuseläkkeen rinnalla.

Työkyvyttömyyseläke

Työkyvyttömyyseläkkeen ja osatyökyvyttömyyseläkkeen rinnalla tapahtuva yrittäjätoiminta on vakuutettava, jos YEL-vakuuttamisen edellytykset muuten täyttyvät.

Eläkkeen hakeminen

1. Eläkettä kannattaa hakea kuukautta ennen eläkkeen haluttua alkamista.
2. Ennakoarvion vanhuus-, osa-aika- ja työkyvyttömyyseläkkeen määrästä voi laskea osoitteessa **www.elo.fi/elakepalvelu**.
3. Eläkehakemuksen tekeminen:
 - Vanhuuseläkettä voi hakea kätevästi sähköisessä eläkepalvelussa osoitteessa **www.elo.fi/elakepalvelu**.
 - Eri eläkelajien hakemuslomakkeet voi tulostaa osoitteesta **www.elo.fi/hakemus** tai hakea Fennian, LähiTapiolan tai Turvan toimistoista.
 - Lomake täytetään, tulostetaan ja lopuksi allekirjoitetaan.
 - Hakemus lähetetään osoitteeseen:

Työeläkeyhtiö Elo
Eläkepalvelut
Tunnus 5010419
00003 VASTAUSLÄHETYS
Elo maksaa postimaksun.

Sosiaalivakuutusmaksut 2016

TYÖNTEKIJÄN ELÄKEMAKSU Maksu on % palkkasummasta.	2016	2015
• Työntekijä vakuutetaan TyEL:iin, jos kuukausiansio on vähintään	57,51 €/kk	57,10 €/kk
Sopimustyönantajan TyEL-maksu (sisältää työntekijän maksuosuuden) • Sopimustyönantajalla on vakinaisia työntekijöitä tai palkkasumma vähintään 8 238 €/6 kk. • TyEL-perusmaksu • Tilapäinen maksunalennus (vaihtelee työnantajan koosta riippuen) Maksua alentavat mahdollinen asiakashyvytys ja hoitokustannusalennus. Lisäksi, jos työnantajan palkkasumma vuonna 2014 on ollut vähintään 2 025 000 euroa, vakuutusmaksuun vaikuttavat maksuluokan mukainen työkyvyttömyysmaksu ja maksutappio-osan alennus.	25,10 % 0,25–0,50 %	24,70 % -
Tilapäistyönantajan TyEL-maksu (sisältää työntekijän maksuosuuden) • Tilapäistyönantajalla ei ole vakinaisia työntekijöitä ja palkkasumma alle 8 238 €/6 kk.	25,10 %	24,70 %
Työntekijän osuus TyEL-maksusta • alle 53-vuotiaan työntekijän osuus • osuus 53 vuoden täyttämistä seuraavan kuukauden alusta	5,70 % 7,20 %	5,70 % 7,20 %
YRITTÄJÄN ELÄKEMAKSU Maksu on % työtulosta.		
YEL-maksu • alle 53-vuotiaan yrittäjän maksu • maksu 53 vuoden iän täyttämistä seuraavan vuoden alusta Ensimmäisen kerran yrittäjäksi ryhtyvälle 22 %:n alennus 48 kk:n ajalta • alle 53 v. yrittäjän alennettu maksu • alennettu maksu 53 vuoden iän täyttämistä seuraavan vuoden alusta	23,60 % 25,10 % 18,408 % 19,578 %	23,70 % 25,20 % 18,486 % 19,656 %
Rajamääriä • YEL-työtulon alaraja, €/vuosi • YEL-työtulon yläraja, €/vuosi • Yrittäjällä mahdollisuus osa-aikaeläkkeeseen, jos vakiintunut työtulo vähintään • Yrittäjällä mahdollisuus työttömyysurvaan, jos työtulo vähintään	7 557,18 €/v 171 625,00 €/v 15 114,37 €/v 12 420,00 €/v	7 502,14 €/v 170 375,00 €/v 15 004,29 €/v 12 325,56 €/v
MAATALOUSYRITTÄJÄN ELÄKEMAKSU		
MYEL-maksu • Lisätietoa Maatalousyrittäjien eläkelaitoksesta MELAsta.		
MUITA SOSIAALITURVAMAKSUJA		
Työnantajan sairausvakuutusmaksu	2,12 %	2,08 %
Vakuutetun sairausvakuutusmaksu • Palkansaaja - sairaanhoitomaksu - päivärahamaksu • Yrittäjä - sairaanhoitomaksu - päivärahamaksu • Eläkeläinen	1,30 % 0,82 % 1,30 % 0,95 % 1,47 %	1,32 % 0,78 % 1,32 % 0,91 % 1,49 %
Tapaturmavakuutusmaksu • Maksuun vaikuttavat muun muassa palkat sekä työn riski. Lisätietoa omasta tapaturmavakuutusyhtiöstä.		
Työttömyysvakuutusmaksu (Työttömyysvakuutusrahasto perii) • Palkkasummasta, joka on enintään 2 044 500 €/vuosi • Palkkasumman osasta, joka ylittää 2 044 500 €/vuosi • Työnantajan maksama maksu osaoimistajasta • Työntekijän maksu • Osaoimistajien oma maksu	1,00 % 3,90 % 1,00 % 1,15 % 0,46 %	0,80 % 3,15 % 0,80 % 0,65 % 0,24 %
Työntekijöiden ryhmähenkivakuutus Peritään tapaturmavakuutusmaksun yhteydessä. Lisätietoa omasta tapaturmavakuutusyhtiöstä.		
INDEKSIT		
• Palkkakerroin • Työeläkeindeksi	1,373 2519	1,363 2519
KOROT Tarkastetaan puolivuositain 1.1. ja 1.7.		
• Vakuutusmaksukorko (vuonna 2015 perustekorko) • Viivästyskorko	2,0 % (1.1.–30.6., YEL:ssa voimassa 1.1.–31.12.) Lisätietoa Suomen Pankista	5,75 % (1.7.–31.12.) YEL:ssa 5,5 % (1.1. - 31.12.) 8,5 % (1.7.–31.12.)

- Työnantajan lakisääteisiä sosiaalivakuutusmaksuja ovat työeläke-, tapaturma-, työttömyys- ja ryhmähenkivakuutusmaksut sekä sosiaaliturvamaksu.
- Yrittäjälle YEL-vakuutus on lakisääteinen.

Elon yhteystiedot

Sähköiset palvelut

Vakuutus Elosta

- Ota YEL- tai TyEL-vakuutus osoitteessa **www.elo.fi**.

Elon verkkopalvelu

- Kaikki työeläkevakuutusasiat hoidat helpoiten Elon verkkopalvelussa, johon kirjaudut osoitteessa **www.elo.fi/verkossa**.
- Lisätietoa palvelusta ja sen käyttöönotosta löydät osoitteesta **www.elo.fi/verkkopalvelu**.

Eläkepalvelu

- Valitse sähköinen työeläkeote ja katso tietoja tulevasta eläkkeestäsi osoitteessa **www.elo.fi/elakepalvelu**.

YEL-laskuri

- Vertaile laskurilla YEL-työtulon vaikutusta vakuutusmaksusi, eläkkeesi ja sosiaaliturvasi määrään osoitteessa **www.elo.fi/yel-laskuri**.

Työeläketietoa

- Katso lisätietoa YEL- ja TyEL-vakuuttamisesta sekä yrittäjän työeläketurvasta osoitteessa **www.elo.fi**.

YEL- ja TyEL-vakuutusten asiakaspalvelu

- Puhelin: 020 694 730, arkisin kello 8–16.30

Vastauslähetysosoite (Elo maksaa postimaksun):

Työeläkeyhtiö Elo

Vakuutuspalvelut

Tunnus 5010419

00003 Vastauslähetytys

Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Elo
Ömsesidiga Arbetspensionsförsäkringsbolaget Elo

Postiosoite/postadress 00041 ELO
www.elo.fi

Käyntiosoite/ besöksadress
Revontulentie 7, 02100 Espoo
Norrskensvägen 7, 02100 Esbo
Puhelin/telefon 020 703 50
Faksi/fax 020 703 5100